

Teorie státních intervencí

Stát jako nástroj koordinace a regulace individuálních akcí

Důvody kolektivní volby

- **Selhání trhu** v „klasickém“ smyslu (Pareto) jako argument pro státní zásah
- Teorie „**Druhý nejlepší**“ (Second best)
- Jiné důvody pro státní zásah – kolektivní volbu – garance **vlastnických práv** a **koordinace** individuálních akcí

19. 10 2006

TEVS - Teorie státních intervencí
Jiří Špalek

2

Selhání trhu

- trh = decentralizovaná rozhodnutí realizovaná pomocí tržního mechanismu vedou k Paretoovsky optimální alokaci zdrojů
- selhání trhu = selhání efektivnosti (Paretové, „first best“)

19. 10 2006

TEVS - Teorie státních intervencí
Jiří Špalek

3

Příčiny selhání trhu

1. preference nejsou konvexní (\neq MC, AC)
2. subjekty nejsou konkurující si „price-takeri“
3. nezaplatněné externality z důvodu
 - nedostatku vlastnických práv
 - společné produkce
 - společné spotřeby
4. Neexistence trhu
 - negativní výběr
 - morální hazard

19. 10 2006

TEVS - Teorie státních intervencí
Jiří Špalek

4

Náprava selhání vládou

- pomocí donucení přinutit uvažovat společenské náklady/přínosy
- vládní politika není nezbytně nutná pro alokaci zdrojů, ale je zdrojem informací, které subjektům chybějí ke „správnému“ rozhodnutí

19. 10 2006

TEVS - Teorie státních intervencí
Jiří Špalek

5

Teorie „Second best“

- Existují trhy, kde „náprava tržních selhání“ vládou není úspěšná (Pareto efektivní)
- Nemožnost dosáhnout „First best“ na jednom dílčím trhu, vede k nesmyslnosti snahy po této efektivnosti na ostatních trzích

19. 10 2006

TEVS - Teorie státních intervencí
Jiří Špalek

6

Teorie „Second best“

Lipsey, Lancaster (1956)

- „Jestliže jedno z Paretovských optim není dosažitelné, ostatní (ačkoli dosažitelné) nejsou žádoucí.“
- Neexistuje způsob jak porovnat „Second best“ stavy ve smyslu Paretovské efektivity

19. 10 2006

TEVS - Teorie státních intervencí
Jiří Špalek

7

Jiné důvody pro státní zásah

- Jednotlivci sledující svůj sobecký zájem mohou společně profitovat ze směny
- Teorie „neviditelné ruky“ v podstatě předpokládá systém kolektivní volby

19. 10 2006

TEVS - Teorie státních intervencí
Jiří Špalek

8

Neefektivnost anarchie

		Osoba B	
		krást	nekrást
Osoba A	krást	(1) 8 ; 8	(4) 12 ; 6
	nekrást	(2) 7 ; 11	(3) 10 ; 9

19. 10 2006

TEVS - Teorie státních intervencí
Jiří Špalek

9

Neefektivnost anarchie

- Krádež je dominantní strategie
- Společnost přirozeně tíhne k posunu z (1) do (3) – kooperace
- Výsledkem je „konstituční smlouva“
 - systém vlastnických práv a způsobu jejich vymáhání
 - systém je veřejným statkem (dle Samuelsona)

19. 10 2006

TEVS - Teorie státních intervencí
Jiří Špalek

10

Čistý veřejný statek

- statek, který **musí** být poskytován všem členům společnosti ve stejném množství
- definice nese dvě vlastnosti
 - společnou spotřebu/nabídku
 - nemožnost/neefektivnost vyloučení

19. 10 2006

TEVS - Teorie státních intervencí
Jiří Špalek

11

Dělení statků

		Vyloučení je možné	Vyloučení není možné
		Klubový statek	Veřejný statek
Je společná spotřeba	Není společná spotřeba	Soukromý statek	Společný

19. 10 2006

TEVS - Teorie státních intervencí
Jiří Špalek

12

Veřejné statky a koordinace

		Osoba B	
		Strategie 1	Strategie 2
Osoba A	Strategie 1	a ; a	0 ; 0
	Strategie 1	0 ; 0	b ; b

19. 10 2006 TEVS - Teorie státních intervencí
Jiří Špalek 13

Chicken game

		Osoba D	
		přispěje	nepřispěje
Osoba G	přispěje	(1) 3 ; 3	(4) 2 ; 3,5
	nepřispěje	(2) 3,5 ; 2	(3) 1 ; 1

19. 10 2006 TEVS - Teorie státních intervencí
Jiří Špalek 14

- ### Jiný pohled na VS
- Nekooperativní statické hry dvou hráčů
 - Věžňovo dilema
 - Privelegovaný statek (*Fully priveledged*)
 - Nejslabší článek
19. 10 2006 TEVS - Teorie státních intervencí
Jiří Špalek 15

Věžňovo dilema

		Osoba B	
		Nepřispět	Přispět
Osoba A	Nepřispět	(1) 0 ; 0	(4) 6 ; -2
	Přispět	(2) -2 ; 6	(3) 4 ; 4

19. 10 2006 TEVS - Teorie státních intervencí
Jiří Špalek 16

Privelegovaný statek

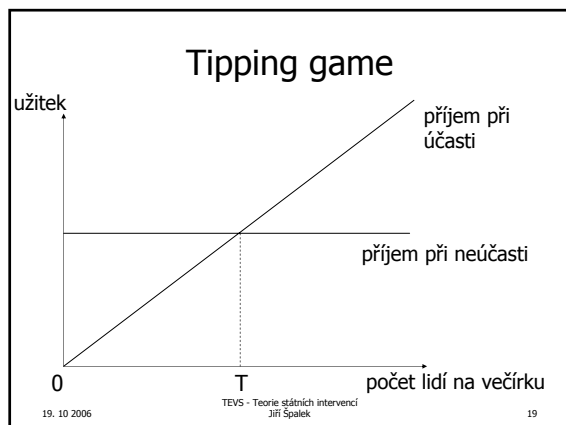
		Osoba B	
		Nepřispět	Přispět
Osoba A	Nepřispět	(1) 0 ; 0	(4) 8 ; 2
	Přispět	(2) 2 ; 8	(3) 10 ; 10

19. 10 2006 TEVS - Teorie státních intervencí
Jiří Špalek 17

Nejslabší článek

		Osoba B	
		Nepřispět	Přispět
Osoba A	Nepřispět	(1) 0 ; 0	(4) 0 ; -8
	Přispět	(2) -8 ; 0	(3) 4 ; 4

19. 10 2006 TEVS - Teorie státních intervencí
Jiří Špalek 18

Literatura k tématu

- BOADWAY, R., BRUCE, N. *Welfare Economics*.
- MUELLER, D. *Public Choice III*.
- HILLMAN, A. L. *Public Finance and Public Policy*
- KYDD, A. *Formal Theory for Political Science* .
Lecture Notes.
- MLČOCH, L. *Etika ekonomie*.

TEVS - Teorie státních intervencí
Jiří Spálek

19. 10 2006 20